הֲלָכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רה רו

בְּאֵר הַגּוֹלָה קיד:

ו שם בְּגְמָרָא.
ז טור בְּשֵׁם רַב הַאי (הריד באגור הל' ברכת הפירות סי' רפז).

מְבָרֵךְ עַל אוֹתָם מַשְׁקִין אֶלָּא שֶׁהַכֹּל: ד [יחָתְכָן (טו) לַחֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת, לֹא נִשְׁתַּנִּית (טז) בִּרְכָתָן (יז) מִפְּנֵי כָּךְ: ה (ז) [ז] (יח) * [יזהַלָּפַת כְּשֶׁהוּא חַי מְבָרֵךְ עָלָיו שֶׁהַכֹּל, אֲבָל אִם הוּא מְבֻשָּׁל אוֹ כָּבוּשׁ בְּחֹמֶץ אוֹ בְּחַרְדָּל, בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:

רו דִּינֵי הָפְסֵק וְטָעוּת בִּבְרָכַת הַפֵּרוֹת. ובו ו' סְעִיפִים:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

א [*] (א) [א]בָּרוּךְ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא, אֲבָל אִם בֵּרַךְ (ב) עַל פְּרִי הָאֲדָמָה בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, (ג) [ב] (ג) לֹא יָצָא. [ב]הִלְכָךְ אִם הוּא מְסֻפָּק בִּפְרִי (ד) אִם הוּא פְּרִי עֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְעַל הַכֹּל (ה) אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל, יָצָא, (ו) וַאֲפִלּוּ עַל פַּת וְיַיִן: ב (ז) [ג]הָיוּ (ח) לְפָנָיו (ט) פְּרִי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

טַעַם לְעַצְמוֹ אֵין נִגְרָר אַחַר טַעַם הַיֵּרָקוֹת. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (סי' רב מש"ז סק"י) בְּבָאֵרְשַׁ"ט מִסְּפֵק שֶׁהַכֹּל, וּבְבָאֵרְשַׁ"ט מִבּוֹרְקַ"ס בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה דְּבִכּוּשׁ כְּמֻבְשָׁל וּמִכָּל מָקוֹם רָפֵא בְּיָדוֹ וְנִתְכַּוֵּן דְּאִפְשָׁר סוֹמְכִין עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ר"ה (סק"ה) דְּכִי הַאי גַּוְנָא יֵשׁ לִבְרֹךְ שֶׁהַכֹּל וְהוּא הַדִּין פְּלוּמֵי"ן יְבֵשִׁים אִם מְפֹרָד הַמַּשְׁקֶה יֵשׁ לוֹמַר לְכַלְּתִּי עָלְמָא מְבָרְכִין שֶׁהַכֹּל עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן בֵּיצָד אֶפְרִים מַה שֶּׁכָּתַב בְּזֶה: **ה (ז) הַלָּפַת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב (סק"י). וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) שֶׁכָּתַב דְּאִפְשָׁר אִם בִּשֵּׁל עַצְמוֹ בְּלֹא בָּשָׂר מִשְׁנֶה לְגַרְיעוּתָא וּבִרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל וְעוֹד כו' עַיֵּן שָׁם (וּבְסִעִיף קָטָן (א) [ג'] מַה שֶּׁכָּתַב לְעֵנְיַן (פִּישׁ"ר זַי"ל) בְּלֹא בָּשָׂר). אַךְ מִשְּׁז סוֹף סְעִיף קָטָן (ד') [ג'] מִשְׁמַע דְּבִכּוּל בְּשׁוּל מִשְׁנֶה לְמַעְלִיּוּתָא עַיֵּן שָׁם, וְאִם בִּשֵּׁל עִם בָּשָׂר יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף שֶׁאֵין הַשִּׂבְעָה רַק מֵחֲמַת הַשּׁוּמָן, וְעַיֵּן בְּעַטֶרֶת זְקֵנִים. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) בְּשֵׁם אַבּוּדְרָהָם (הל' ברכת בפה"א) בְּדִין שֶׁמְּשַׁמְּרִין שֶׁאִם טְחָנָן מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, וּבְאֶמֶת כֵּן הָעִקָּר (סי' רח) שָׁם הַשִּׁיג עַל זֶה וְכָתַב שֶׁאֵף שֶׁנִּתְמַעֵךְ וְנִתְרַפֵּךְ אִם הוּא דֶּרֶךְ הֲנָאָתוֹ לֹא נִשְׁתַּנָּה בִּרְכָתוֹ, וְכֵן רַעְשְׁנֵ"ע אַקאַ"ש יֵשׁ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַעֵךְ כִּי כֵן דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, אֲבָל (כעט"ז) [קְטָ"ז] (סי' רח ס"ק יא) שֶׁכָּתַב בְּדַחֲנִי וְרִיפּוֹת לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, וְכֵן יֵרֵא שָׁמַיִם יִנְהֹג כֵּן לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ר"ח:

א [בשו"ע] בָּרוּךְ עַל פְּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא כו'. וְעַיֵּן בְּרֹאשׁוֹן לְעֵיל (ברכות מ. ד"ה גמרא מאן תנא) שֶׁכָּתַב דְּיִבְרֵךְ שֶׁהַכֹּל, דְּלֹא קַיְימָא לַן כְּרַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא דְּיֵעָבֵד. וּבְכַרְכֹּי יוֹסֵף (סק"ד) כָּתַב דְּבוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עָדִיף, דִּמְבָרֶכֶת טְפֵי. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן כ"ג שֶׁנִּשָּׁא וְנָתַן אִם רָאוּי לִירֵא שָׁמַיִם לְחֹשׁ לְכַתְּחִלָּה לְהַנִּיחַ סְפָרִים יְשָׁנִים שֶׁבִּרְכָתָם [פ"ח ה"י] שֶׁפּוֹסֵק לֹא יָצָא, וְנִפְקָא מִנָּה אִם נִקְרַע בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, לֹא יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה מִסְּפֵק. וְהָעֲלָה דְּעִקַּר הַנָּפָשׁ שֶׁבִּרְכָתָם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַכָּסָף מִשְׁנֶה דְּיָצָא, וְגַם הֵבִיא רְאָיָה מֵהָא דְּאָמַר עוּלָּא (סא.) מְחֻלֶּקֶת בִּבְרָכוֹתֵיהֶם שְׁוּת כו', דְּעוּלָּא סְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּיָצָא עַיֵּן שָׁם: [א] **לֹא יָצָא.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב עַל זֶה מִדִּבְרֵי אֶבֶן הָעֹזֵר שֶׁלְּעִנְיַן אִם אֵין עִקַּר הַפְּרִי אֵין רְאָיָה מִשָּׁם, רַק לְעִנְיַן לֹא נִגְמַר הַפְּרִי שֶׁפִּיר יֵשׁ רְאָיָה מִבִּסְרָה, וְכֵן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) לֹא כָּתַב רַק לְעִנְיַן גָּמַר הַפְּרִי עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּבְרֹכֵי יוֹסֵף (סק"ב) שֶׁדְּחָה גַּם הָרְאָיָה זוֹ מִבִּסְרָה, דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ צוֹדְקִין בִּרְכַּת בּוֹרֵא פְּרִי

בֵּאוּר הֲלָכָה

שְׁאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא שֶׁהַכֹּל, דְּלֹא חָשִׁיב כְּעִקָּר קְרוֹי"ט וְעַל פִּי רֹב חוֹתְכִים אֶת הַלֶּחֶם וְזוֹרְקִים אוֹ מַתְקִנִּים אוֹתָן לִבְהֵמָה:

ה * הַלָּפַת וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ט יח). וְעַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ז) דְּמִסְתַּפֵּק כְּשֶׁכָּבַשׁ לְפַת בְּלֹא בָּשָׂר וּבְלֹא חֲמָאָה וְשׁוּמָן אִם מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וּכְעִין זֶה כָּתַב גַּם כְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ז) אֵלֶיבָּא דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט). וְלִי הַצָּעִיר צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל בִּדְבָרִים אֵלּוּ, אָחֹר, דְּמַהֲשַׁ"ז בְּסִעִיף קָטָן ג' בְּסוֹפוֹ מוּכָח בְּהָדְיָא דְּכִבְיָכוֹל לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ בְּשֵׁל הַלֶּפֶת בְּלֹא בָּשָׂר כִּי אִם בְּמַיִם לְבַד גַּם כֵּן מְשֻׁנֶּה לְמַעְלִיּוּתָא, וּכְבָר הַעִיר זֶה בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה. וְגַם לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם גּוּפֵיהּ בְּסִעִיף קָטָן ט' אֵין שׁוּם רְאָיָה דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּמִשְׁתַּנֶּה לְגַרְיעוּתָא עַל יְדֵי הַבִּשּׁוּל בְּלֹא בָּשָׂר, אֶלָּא קָאָמַר דְּצָרִיךְ לְדַקְדֵּק וְכוּ' אִם יִשְׁתַּנֶּה לְמַעְלִיּוּתָא, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשֶׁמָּא אֵין שָׁכִיחַ בְּמִבְשָׁלִין יוֹתֵר מִבְּחֵיזֵי רַק שְׁנֵיהֶן שָׁוִין וּמְפֻלָּא בְּחֵיזֵי גַּם כֵּן מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְגַם **מַהֲמַחֲבֵּר גּוּפֵיהּ מִפְּתִימָתוֹ מוּכָח דַּאֲפִלּוּ בְּשֵׁל בְּמַיִם לְבַד מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה.** וְגַם דּוּמְיָא דְּמָה שֶׁכָּתַב בְּשֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בְּחֹמֶץ אוֹ בְּחַרְדָּל, דְּהוּא בְּלֹא בָּשָׂר. מִכָּל הֶלְיָן טַעֲמֵי לֹא הִעְתִּקְתִּי סִפְקוֹ דְּהַפְּרִי מְגַדִּים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ד (טו) לַחֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת. כֵּיוָן שֶׁנִּכַּר עֲדַיִן תֹּאַרָן וְצוּרָתָן בְּמִקְצָת. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"ב סָעִיף ז' בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"ח וּלְקַמָּן בְּסִימָן ר"ח סָעִיף קָטָן ל"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: **(טז) בִּרְכָתָן.** בֵּין דְּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ: **(יז) מִפְּנֵי כָּךְ.** [א]וְשֶׁמְּשַׁמְּרִין נִשְׁתַּנֵּית בִּרְכָתָן מִפְּרִי הָאֲדָמָה לְשֶׁהַכֹּל, מִפְּנֵי שֶׁאֵין צוֹרָתָן עֲלֵיהֶן כְּלָל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]. וְדַעַת הָאֶבֶן הָעֹזֵר (סי' רח) דַּאֲפִלּוּ טְחָנָן מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, אִם לֹא שֶׁעָשָׂה מֵהֶן מַשְׁקִין דְּאָז בִּרְכָתָן שֶׁהַכֹּל, וְהוּכָא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ז): **ה (יח) הַלָּפַת כְּשֶׁהוּא חַי וְכוּ'.** הַלָּפַת טוֹב יוֹתֵר מֵחַי מִבְּשֻׁל [טור], וְלָפַת הוּא מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין מֵייאִירִי"ן וְרִיבִּי"ן. [ב]וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) שֶׁמְּפָקְפֵּק בְּדִין זֶה, וְעַיֵּן בְּטוּר שֶׁמַּבִּיא גַּם כֵּן שַׁיָּשׁ גְּאוֹנִים שֶׁפּוֹטְרִין לְבָרֵךְ עַל חַי בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נא ס"ב) שֶׁכָּתַב דְּיָחוּל אִם דָּרַךְ בְּנֵי אָדָם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לְאָכְלָן חַיִּין, וְעַיֵּן בִּנְשִׁמַּת אָדָם (שם ס"ק א) שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה:

א (א) בָּרוּךְ וְכוּ'. הוֹאִיל וְעִקַּר הָאִילָן הוּא מִן הָאָרֶץ וְלֹא שִׁקַּר בִּבְרָכָתוֹ, וַאֲפִלּוּ הַזַּיִת בָּזֶה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"א)]: **(ב) עַל פְּרִי הָאֲדָמָה וְכוּ'.** [ג]וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַפֵּרוֹת גְּדֵלִין עַל הָעֵץ אַף שֶׁאֵין הָעֵץ מִתְקַיֵּם בַּחֹרֶף, לֹא יָצָא, דְּהָוֵי בִּכְלָל פְּרִי הָאֲדָמָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ר"ג (ס"ב) בְּהַגָּ"ה: **(ג) לֹא יָצָא.** כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א), (ד) וְאוֹתָן פֵּרוֹת הַגְּדֵלִים עַל הָאִילָן וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה מִשּׁוּם דְּלֹא נִגְמַר הַפְּרִי אוֹ שֶׁאֵינָן עִקַּר הַפְּרִי וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ר"ב סָעִיף ב' וְסָעִיף ו', אִם בָּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ יָצָא, כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים מִן פְּרִי עֵץ הוּא. וְכֵן עַל פֵּרוֹת הָאֲדָמָה שֶׁטּוֹבִין מְבֻשָּׁלִין יוֹתֵר מֵחַיִּין שֶׁדִּינָן לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל כְּשֶׁאוֹכְלָן כְּשֶׁהֵם חַיִּין, אִם בָּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא [פָּנִים מְאִירוֹת (ח"א סי' נח)]: **(ד) אִם הוּא פְּרִי הָעֵץ וְכוּ'.** וְכֵן כְּשֶׁהוּא סָפֵק לוֹ (ה) מִצַּד הַדִּין, אֲבָל אִם הוּא סָפֵק לוֹ מַחֲמַת שֶׁלֹּא לָמַד, לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיִּלְמַד: **(ה) אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל.** וְכָל זֶה דִּיעֲבַד (ג) אֲבָל לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר בִּרְכָתוֹ הַמְיֻחֶדֶת לוֹ: **(ו) וַאֲפִלּוּ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף שֶׁהֵם דְּבָרִים חֲשׁוּבִים: **ב (ז) הָיוּ וְכוּ'.** דַּוְקָא דִּיעֲבַד (ז) אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לְכָלֵי עַלְמָא אֵין לְכַוֵּן לְהוֹצִיא אֶת פְּרִי הָעֵץ, דְּטוֹב יוֹתֵר לְבָרֵךְ בְּרָכָה הַמְיֻחֶדֶת לוֹ, וּבְלָאו הָכִי יֵשׁ דֵּעוֹת בְּסִימָן רי"א סָעִיף ג' דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּטוֹב יוֹתֵר לְהַקְדִּים פְּרִי הָעֵץ: **(ח) לְפָנָיו.** נָקֵט (ה) לְפָנָיו לְרִבּוּתָא דַּאֲפִלּוּ הָיָה לְפָנָיו פְּרִי הָעֵץ כְּשֶׁבֵּרַךְ, לֹא נִפְטַר מִמֵּילָא אֶלָּא אִם כֵּן נִתְכַּוֵּן בְּהָדְיָא לִפְטֹר. (ו) וְכֵן בָּאֵמֶת הֵיכִי דְּנִתְכַּוֵּן בְּהָדְיָא לִפְטֹרוֹ, מַהֲנֵי אֲפִלּוּ לֹא הָיוּ לְפָנָיו פְּרִי הָעֵץ כְּשֶׁבֵּרַךְ: **(ט) פְּרִי הָאֲדָמָה וּפְרִי הָעֵץ.** וְכֵן (ו) אִם הָיָה לְפָנָיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) וְאַף דְּאֶבֶן הָעֹזֵר וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א) **חוֹלְקִין עָלָיו** וּכְבֵיאוּר רְאָיָה נָגְדּוּ, **יֵשׁ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים שֶׁהֶחֱזִיקוּ בְּשִׁיטָתוֹ וְיִשְׁכּוּ הַקַּשְׁיוֹת שֶׁעָלָיו.** הֲלֹא הַמָּה הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (סק"ב) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א) **וְהֵחֵיי אָדָם** (כלל נא ס"ב) **וְגַם הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א סק"א) **מְיַשֵּׁב הַקַּשְׁיָא שֶׁעָלָיו, וּלְפִי הַנִּרְאֶה גַּם הַפָּנִים מְאִירוֹת**

[יקוטי דברי הרב: א] בשו"ע הרב (סי' רב ס"ז) הביא שתי הדעות, ולענין הלכה ספק ברכות להקל בדיעבד, אבל לכתחילה יברך שהכל נהיה בדברו לצאת לדברי הכל [וראה משנ"ב סימן ר"ב (ס"ק מב)]. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ג) פסק כהשו"ע. **ג]** ובסדר ברכת הנהנין (פ"ו ה"ו) כתב שאפילו אם העץ כולו כלה בחורף, ולא נשאר אלא השורש בארץ שחוזר ומצמית, אם ברך על פריו בורא פרי העץ יצא בדיעבד.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת סִימָן רו

קטו. בְּאֵר הַגּוֹלָה

הָאֲדָמָה וּפְרִי הָעֵץ, וּבָרַךְ עַל פְּרִי הָאֲדָמָה [*] וְנִתְכַּוֵּן לִפְטֹר אֶת פְּרִי הָעֵץ, (י) יָצָא: ג כָּל אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת צְרִיךְ שֶׁלֹּא יַפְסִיק (יא) בֵּין בְּרָכָה לַאֲכִילָה. הגה: (יב) יוֹתֵר מִכְּדֵי (ג) [ב] דִּבּוּר (בית יוסף (ד"ה ומ"ש) בשם שבלי לקט (פר' קפו)). זוְצָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו, וְאִם לֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו יָצָא, וּבִלְבַד שֶׁיּוֹצִיא (יג) בְּשִׂפָתָיו, וְנֶאֱמָרִים (יד) בְּכָל לָשׁוֹן. חוְלֹא יְבָרֵךְ עָרֹם, עַד שֶׁיְּכַסֶּה עֶרְוָתוֹ, בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים (טו) בְּאִישׁ, אֲבָל אִשָּׁה יוֹשֶׁבֶת וּפָנֶיהָ שֶׁל מַטָּה (טז) טוּחוֹת בַּקְּרָקַע, כִּי בָּזֶה מִתְכַּסָּה עֶרְוָתָהּ (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ע"ד סָעִיף ד'). וְאַפְלּוּ אִם אֵינוֹ עָרֹם, אִם לִבּוֹ רוֹאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ אוֹ שֶׁרֹאשׁוֹ מְגֻלֶּה, אָסוּר לְבָרֵךְ: ד כָּל דָּבָר שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו לְאָכְלוֹ אוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, (יז) צָרִיךְ לְאָחְזוֹ (ג) (יח) בִּימִינוֹ כְּשֶׁהוּא

ד מַהָא דְּטַל בָּרִיךְ שָׁם (פ"ג). ה צִיצְוִיתוֹ בְּסִימָן קפ"ה (ס"כ). ו גַּם זֶה בְּסִימָן ע"ד (ס"ד). ז בְּרָכוֹת מ"ג (ע"ב).

בֵּאֵר הֵיטֵב

הֵיטֵב אֲשֶׁר לְפָנַי יֵשׁ שָׁם חִפּוּרוֹן אֵיזֶה אוֹתִיּוֹת עַיִן שָׁם: ג (ב) דִּבּוּר. פֵּרוּשׁ כְּדֵי דִּבּוּר, שֶׁאִילּוּ שָׁלוֹם תַּלְמִיד לָרַב דְּהַיְינוּ שָׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי וּמוֹרִי. וּשְׁתִיקָה לֹא הֲוֵי הֶפְסֵק בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ בִּזְמַן מְרֻבֶּה, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): ד (ג) בִּימִינוֹ. וְאַל הָאֲדָמָה שְׁטוּכִים מְבֻשָּׁלִים יוֹתֵר מֵחַיִּים שְׁדֵינָן לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, אִם בָּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא בְּדִיעֲבַד עַיֵּן שָׁם. וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִיפְּכָא בְּאוֹתָן שֶׁחַיִּים טוֹבִים מִמְּבֻשָּׁלִים וּבָרַךְ לְאַחַר הַבְּשׁוּל בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְנִרְאֶה שֶׁאִם נִסְתַּפֵּק אִם פְּרִי זוֹ טוֹבָה הָיָה מְבֻשָּׁלֶת אוֹ אִיפְּכָא, יֵשׁ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה בֵּין קֹדֶם הַבְּשׁוּל אוֹ אַחַר כָּךְ בֵּיוָן דִּבְדִיעֲבַד יָצָא. וְאַף עַל גַּב שֶׁגַּם בְּשֶׁהֻכַּל בְּדִיעֲבַד יָצָא, מִכָּל מָקוֹם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה מְבֹרָךְ טְפֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל (ד"ה כרך) בְּשֵׁם הַבְּרָכִי יוֹסֵף. וּמֵהָ שֶׁכָּתַב בְּסוֹף סִימָן ר"ד (ס"ג) מִתְּסָפֵק בְּרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, הַיְינוּ מִסְתַּפֵּק בְּצִנּוּן שֶׁאִם יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ לֹא יָצָא אַף בְּדִיעֲבַד, אֲבָל בְּכִי הַאי גַּוְנָא בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עָדִיף כֵּיוָן שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא. וְעַיֵּן בְּט"ז (סק"ב) שֶׁכָּתַב, דְּלְמָה נָקֵט בְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ "שֶׁהָיָה לְפָנָיו שֶׁאִפְלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ עָלָיו הַדִּין כֵּן כ"ז כָּתַב שֶׁהִקְפִּידוּ עַל מִדּוֹתָיו, דְּהָתָם הַבְּרָכוֹת שְׁוֹת בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. אַף גַּם בְּאִם הָיָה לְפָנָיו נִרְאֶה מַרְשֵׁ"י (ברכות מא. ד"ה אבל) וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה אבל) דְּאֵין בְּרָכַת צְנוּן פּוֹטֵר אֶת הַזַּיִת, וּמְסִיק לְהַלָּכָה כְּדִבְרֵי רַשֵׁ"י דְּלֹא מְהַנֵּי לִפְטֹר בְּכִי הַאי גַּוְנָא, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל שֶׁל עֵץ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּרַכִּי יוֹסֵף (סק"ה) שֶׁהֵכִיא דִּבְרֵי הַשָּׂאֲגַת אֲרִיֵה וְכָתַב לְיַשֵּׁב הַסָּגְיָא לְרַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִסְתַּפֵּק טַעֲמֵיהּ כֵּיוָן דְּבָרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עַל פְּרִי הָעֵץ בְּדִיעֲבַד יָצָא, אִם כֵּן כְּשֶׁבֵּירְכוּ פְּרִי הָאֲדָמָה וּמְחֻבָּן בְּפַרְטוּת לִפְטֹר אֶת פְּרִי הָעֵץ דְּיָצָא, דְּגָדוֹל כֹּחַ הַכַּוָּנָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד"ה אבל) מוֹרֶה לְהַלָּרְיָא כְּטַ"ז, וְכֵן כָּתַב בְּפֵרוּשׁ בְּסָפֵק כָּל בּוֹ (סי' כה), וְכֵן כָּתַב בְּאֶרְחוֹת חַיִּים (הל' ברכות אות כ) שֶׁהוּא דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א (ברכות מא. ד"ה אבל ואלא) בְּשִׁטַּת מֹשֶׁה בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה (סק"א) מִהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן הַפְּרִי בְּלִקּוּטִים. וְנִרְאֶה שֶׁאִם הָיָה לְפָנָיו, אֵין לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ בְּדִבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל. וּלְכָתְחִלָּה יֵשׁ לוֹ לִהְיוֹת נִמְלָךְ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִיָּד פְּרִי הָעֵץ, דְּהָא אֵין כָּאן בְּרָכָה לִבְטָלָה כֵּיוָן שֶׁעִקַּר בִּרְכָתוֹ עַל פְּרִי הָאֲדָמָה נִתְקַיְּמָה, וְכֵן אִם לֹא הָיָה לְפָנָיו רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן לְאַפּוּקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלִיגְתָּא. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) מִבֹּאר הֵיטֵב. הָא סְתָמָא אֲפִלּוּ הָיוּ לְפָנָיו שְׁפִיכֵן לְפָנָיו לֹא פְּטַר בִּבְרָכַת בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֶת פְּרִי הָעֵץ עַיֵּן שָׁם, שְׁבָזֶה מֻכְרָח בְּהֶפֶךְ מֵאֵירוּת חֵלֶק א' סִימָן נ"ח. וְכָתַב שָׁם, וְכֵן אִם הָיוּ לְפָנָיו דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל וְדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה, וְשָׁנָה וּבֵרַךְ עַל הָעֵץ אוֹ עַל הָאֲדָמָה בִּלֹּא מִתְכַּוֵּן. וּנְדוֹלָה מִזֶּה דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שְׁוֹת כְּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א כו', אִם כֵּן אַף כְּשֶׁבֵּרַךְ שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל כָּל מִין בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת הָרִיבַ"שׁ סִימָן שפ"ד בְּאֶמְצַע הַתְּשׁוּבָה שָׁם כָּתַב, וּמִי אִיכָּא לְמֵימַר דְּמִי שֶׁלְּפָנָיו בְּשַׁר וּגְבִינָה שֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶם שְׁוֹת וּבֵרַךְ עַל הַגְּבִינָה, שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל הַבָּשָׂר מִפְּנֵי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלָם יַחַד מֻחְמֶצֶת אַסּוּר עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּהֵיְינוּ בְּמִתְכַּוֵּן אוֹ אֲפִלּוּ בְּסָתָמָא כֵּיוָן שֶׁדַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל גַּם הַבָּשָׂר אַחַר קִנּוּחַ וְהַדָּחָה, דְּאִם לֹא כֵּן בְּלֹא הָכִי הֲוֵי לֵיהּ נִמְלָךְ: ב [בשו"ע] וְנִתְכַּוֵּן לִפְטֹר אֶת פְּרִי הָעֵץ יָצָא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) שֶׁהַרְאָה מָקוֹם לְסִימָן ר"א דִּלְכָתְחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְכֵן כָּתַב בְּעַטֶרֶת זְקֵנִים, עַיֵּן שָׁם: ג [ב] דִּבּוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן מַה שֶׁכָּתַב אֲרוּכִי וְקַצְרִי בְּתִבְוּאוֹת שׁוֹר סִימָן י"ט סָעִיף קָטָן ב' וּמְבֹאָר שָׁם דְּאִם נִשְׁכַּח וְאָכַל בְּלֹא בְּרָכָה אֵין לוֹ לְבָרֵךְ בְּתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר שֶׁל אֲכִילָה, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֵכִיא מִדְּלִיעֵל סִימָן קע"ב (ס"א), וְצָרִיךְ עַיֵּין דְּהָא הָרַמ"א כָּתַב שָׁם דְּשִׁעֵר שִׁיכְרָךְ וְהַיְינוּ לְאַחַר בְּלִיעַת הַמַּשְׁקִין, וְאִם כֵּן גַּם בְּשִׁכְחַ וְאָכַל אִפְשָׁר דְּמִהָנֵי תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר. וְנִרְאֶה שֶׁאִם יֵשׁ לְפָנָיו עוֹד מַאוּתוֹ הַמִּין יְהֵיה זָרִיז לְבָרֵךְ תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר שֶׁל הָאֲכִילָה שֶׁאִכַּל וְשׁוּב יֹאכַל לְאַחַר כָּךְ מִמֶּה שֶׁלְּפָנָיו, וְכֵן בְּגִבֵּי מַשְׁקִין דְּלִעֵיל סִימָן קע"ב (שם) יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) דְּיֵשׁ בְּרָכָה לֶאֱכִילָה אֵין לוֹ לִשְׁאֹל שָׁלוֹם אֲפִלּוּ תַּלְמִיד לְרַב, וְלֹא דָּמֵי לִבְרֵכַת קְרִיאַת שְׁמַע עַיֵּן שָׁם, וְהוּא הַדִּין דְּאֵינוֹ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הָאֲדָמָה, דְּבוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ מִשְׁמַעְתּוּ שְׁזֶּה עִקַּר הַפֵּרִי, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אַף בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ יָצָא. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּקִצּוּר מֵאֵירוֹת (ח"א) סִימָן נ"ח דִּבְטֵלָה וְדַקְדּוּתֵיהּ יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ לְצֵאת יְדֵי הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"י), זֶה אֵינוֹ דְּהַנַּאֲחָא הַנְּכוֹנָה בְּרַמְבַּ"ם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה דְּיָבֵרְךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עַל פְּרִי הָעֵץ יָצָא עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם בְּפֶנֶים מְאִירוֹת שֶׁאִם עַל פֵּרוֹת הַבְּשׁוּל שְׁטוּכִים מְבֻשָּׁלִים יוֹתֵר מֵחַיִּים שְׁדֵינָן לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, אִם בָּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא בְּדִיעֲבַד עַיֵּן שָׁם. וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִיפְּכָא בְּאוֹתָן שֶׁחַיִּים טוֹבִים מִמְּבֻשָּׁלִים וּבָרַךְ לְאַחַר הַבְּשׁוּל בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְנִרְאֶה שֶׁאִם נִסְתַּפֵּק אִם פְּרִי זוֹ טוֹבָה הָיָה מְבֻשָּׁלֶת אוֹ אִיפְּכָא, יֵשׁ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה בֵּין קֹדֶם הַבְּשׁוּל אוֹ אַחַר כָּךְ בֵּיוָן דִּבְדִיעֲבַד יָצָא. וְאַף עַל גַּב שֶׁגַּם בְּשֶׁהֻכַּל בְּדִיעֲבַד יָצָא, מִכָּל מָקוֹם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה מְבֹרָךְ טְפֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל (ד"ה כרך) בְּשֵׁם הַבְּרָכִי יוֹסֵף. וּמֵהָ שֶׁכָּתַב בְּסוֹף סִימָן ר"ד (ס"ג) מִתְּסָפֵק בְּרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, הַיְינוּ מִסְתַּפֵּק בְּצִנּוּן שֶׁאִם יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ לֹא יָצָא אַף בְּדִיעֲבַד, אֲבָל בְּכִי הַאי גַּוְנָא בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עָדִיף כֵּיוָן שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא. וְעַיֵּן בְּט"ז (סק"ב) שֶׁכָּתַב, דְּלָמָּה נָקֵט בְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ "שֶׁהָיָה לְפָנָיו שֶׁאִפְלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ עָלָיו הַדִּין כֵּן כ"ז כָּתַב שֶׁהִקְפִּידוּ עַל מִדּוֹתָיו, דְּהָתָם הַבְּרָכוֹת שְׁוֹת בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. אַף גַּם בְּאִם הָיָה לְפָנָיו נִרְאֶה מַרְשֵׁ"י (ברכות מא. ד"ה אבל) וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה אבל) דְּאֵין בְּרָכַת צְנוּן פּוֹטֵר אֶת הַזַּיִת, וּמְסִיק לַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי רַשֵׁ"י דְּלֹא מְהַנֵּי לִפְטֹר בְּכִי הַאי גַּוְנָא, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל שֶׁל עֵץ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּרַכִּי יוֹסֵף (סק"ה) שֶׁהֵכִיא דִּבְרֵי הַשָּׂאֲגַת אֲרִיֵה וְכָתַב לְיַשֵּׁב הַסָּגְיָא לְרַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִסְתַּפֵּק טַעֲמֵיהּ כֵּיוָן דְּבָרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עַל פְּרִי הָעֵץ בְּדִיעֲבַד יָצָא, אִם כֵּן כְּשֶׁבֵּירְכוּ פְּרִי הָאֲדָמָה וּמְחֻבָּן בְּפַרְטוּת לִפְטֹר אֶת פְּרִי הָעֵץ דְּיָצָא, דְּגָדוֹל כֹּחַ הַכַּוָּנָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד"ה אבל) מוֹרֶה לְהַלָּרְיָא כְּטַ"ז, וְכֵן כָּתַב בְּפֵרוּשׁ בְּסָפֵק כָּל בּוֹ (סי' כה), וְכֵן כָּתַב בְּאֶרְחוֹת חַיִּים (הל' ברכות אות כ) שֶׁהוּא דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א (ברכות מא. ד"ה אבל ואלא) בְּשִׁטַּת מֹשֶׁה בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה (סק"א) מִהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן הַפְּרִי בְּלִקּוּטִים. וְנִרְאֶה שֶׁאִם הָיָה לְפָנָיו, אֵין לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ בְּדִבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל. וּלְכָתְחִלָּה יֵשׁ לוֹ לִהְיוֹת נִמְלָךְ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִיָּד פְּרִי הָעֵץ, דְּהָא אֵין כָּאן בְּרָכָה לִבְטָלָה כֵּיוָן שֶׁעִקַּר בִּרְכָתוֹ עַל פְּרִי הָאֲדָמָה נִתְקַיְּמָה, וְכֵן אִם לֹא הָיָה לְפָנָיו רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן לְאַפּוּקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלִיגְתָּא. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) מִבֹּאר הֵיטֵב. הָא סְתָמָא אֲפִלּוּ הָיוּ לְפָנָיו שְׁפִיכֵן לְפָנָיו לֹא פְּטַר בִּבְרַכַת בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אֶת פְּרִי הָעֵץ עַיֵּן שָׁם, שְׁבָזֶה מֻכְרָח בְּהֶפֶךְ מֵאֵירוֹת חֵלֶק א' סִימָן נ"ח. וְכָתַב שָׁם, וְכֵן אִם הָיוּ לְפָנָיו דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל וְדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה, וְשָׁנָה וּבֵרַךְ עַל הָעֵץ אוֹ עַל הָאֲדָמָה בִּלֹּא מִתְכַּוֵּן. וּנְדוֹלָה מִזֶּה דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שְׁוֹת כְּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א כו', אִם כֵּן אַף כְּשֶׁבֵּרַךְ שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל כָּל מִין בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת הָרִיבַ"שׁ סִימָן שפ"ד בְּאֶמְצַע הַתְּשׁוּבָה שָׁם כָּתַב, וּמִי אִיכָּא לְמֵימַר דְּמִי שֶׁלְּפָנָיו בְּשַׁר וּגְבִינָה שֶׁבִּרְכוֹתֵיהֶם שְׁוֹת וּבֵרַךְ עַל הַגְּבִינָה, שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל הַבָּשָׂר מִפְּנֵי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלָם יַחַד מֻחְמֶצֶת אַסּוּר עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּהֵיְינוּ בְּמִתְכַּוֵּן אוֹ אֲפִלּוּ בְּסָתָמָא כֵּיוָן שֶׁדַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל גַּם הַבָּשָׂר אַחַר קִנּוּחַ וְהַדָּחָה, דְּאִם לֹא כֵּן בְּלֹא הָכִי הֲוֵי לֵיהּ נִמְלָךְ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דָּבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל וְדָבָר שֶׁבִּרְכָתוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה וְנִתְכַּוֵּן בְּשֶׁהַכֹּל לִפְטֹר גַּם הַמִּין הַשֵּׁנִי, יָצָא בְּדִיעֲבַד: (י) **יָצָא.** [א]וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"א) דְּיֵשׁ חוֹלְקִין עַל זֶה, וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְהוּ (ט) שֶׁאֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן לִפְטֹר אֶת פְּרִי הָעֵץ הַמֻּגָּח לְפָנָיו לֹא יָצָא, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, וּבְרָכַת בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה לֹא הָיְתָה לְבַטָּלָה דִּנְתְקַיְּמָה עַל פְּרִי הָאֲדָמָה לְבַד. וּמִכָּל מָקוֹם מַסִּיק דְּבְדִיעֲבַד אֵין לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ וּבְדִעֲבַד הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, (ט) וְיוֹתֵר טוֹב לִהְיוֹת נִמְלָךְ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִיָּד הַפְּרִי הָעֵץ אֶלָּא לְאַחַר זְמַן, וְיַחֲזֹר וִיבָרֵךְ עֲלֵיהֶן: ג (יא) **בֵּין בְּרָכָה לַאֲכִילָה.** וְהוּא הַדִּין בְּרִכַּת הַמָּזוֹן, בֵּין בְּרָכָה לְהַמְּצָוֹת: (יב) **יוֹתֵר מִכְּדֵי דִּבּוּר.** הֵינוּ כְּדֵי שְׁאִילַת תַּלְמִיד לְרַב (י) שָׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי, וְיוֹתֵר מַהֲכִי חָשִׁיב הֶפְסֵק. וּמַיְירֵי (יא) בְּשִׁתְיקָה אֲבָל דִּבּוּר אֲפִלּוּ מִלָּה אַחַת הֲוֵי הֶפְסֵק כָּל שֶׁהוּא שֶׁלֹּא לְצָרֶךְ הַבְּרָכָה וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן קס"ז סָעִיף ו' עַיֵּן שָׁם. עוֹד יֵשׁ חִלּוּק בֵּין שְׁתִיקָה לְדִבּוּר דִּדְבּוּר הוּא לְעִכּוּבָא וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, אֲבָל בְּשִׁתְיקָה הוּא (יג) רַק לְכַתְּחִלָּה אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ שָׁהָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכְּדֵי דִּבּוּר אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ כָּל שֶׁלֹּא הִפְסִיק דַּעְתּוֹ לְהַחֲזִיר וּלְבָרֵךְ בֵּינְתַיִם. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וְהַיִּרְאָה אָסוּר לְהַפְסִיק אַחַר הַבְּרָכָה, וְאִם הִפְסִיק חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ, וַאֲפִלּוּ לַעֲנִיַּת אָמֵן אוֹ לְקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה וּבְרִכּוּ גַּם כֵּן לֹא יַפְסִיק. לֹא יְבָרֵךְ עַל מַאֲכָל אוֹ מַשְׁקֶה שֶׁהוּא חַם אוֹ קַר בְּיוֹתֵר, מְשׁוּם חֲשַׁשׁ הֶפְסֵק. וּמִי שֶׁבֵּרַךְ עַל מַאֲכָל וּלְאַחַר שֶׁבֵּרַךְ נִמְאַס בְּעֵינָיו, יֵשׁ לוֹ לֶאֱכֹל קְצָת מִמֶּנּוּ, יִשְׁפֹּךְ תְּחִלָּה וְאַחַר לְבָטָלָה. הָרוֹצֶה לִשְׁתּוֹת מַיִם שֶׁשּׁוֹפֵךְ קְצָת מִמֶּנּוּ, יִשְׁפֹּךְ תְּחִלָּה וְאַחַר [סק"ט] וְכֵן בְּכָל בְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ עַל אֵיזֶה מִצְוָה (מז) יֵשׁ לוֹ לֶאֱחֹז

(מ) וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן בִּרְכַת שֶׁהַכֹּל וּפְרִי הָאֲדָמָה הַמְזֻכָּר בְּאוֹת ט': (מ) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"א) עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם הַשּׁוֹמֵעַ עַצְמוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵין לְחוּשׁ בְּיָדוֹ כִּי הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְדִינָא: ג (י) רֹב אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּט"ז (סק"ג) שֶׁכָּתַב שָׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי וּמוֹרִי: (יא) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וְרִפְרֵי מִגְדָּנִים (א"א סק"ד) וְהַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אַיְגֶר: (יב) רִפְרֵי מִגְדָּנִים (שם): (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה דִּעוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנִים וְסֶפֶק בְּרָכוֹת לְהָקֵל: (יד) אַחֲרוֹנִים: ד (טו) לְבוּשׁ: (טז) אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ב) פסק כהשו"ע דיצא, ובסדר ברכת הנהנין (פ"א ה"ז) הביא ב' הדעות וכתב: לפיכך למעשה צריך ליזהר שלא להתכוין לעולם לפטור פרי העץ בברכת בורא פרי האדמה כדי לברך לדברי הכל. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ג) כתב שבשתיקה לצורך אכילה מותר אפילו לכתחילה. ומ"מ האוכל אגוז ואחר כך יברך כי שמא התליע או נרקב בתוכו ונמצא בירך לבטלה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah